

“Монголын хөрөнгийн бирж” ТӨХК-ийн
Төлөөлөн удирдах зөвлөлийн
2017 оны 12 дугаар сарын 13-ны өдрийн
2017/09 тоот тогтоолын хавсралт

“МОНГОЛЫН ХӨРӨНГИЙН БИРЖ” ТӨХК-ИЙН
“ҮНЭТ ЦААСНЫ ҮНИЙН ИНДЕКС ТООЦОХ ЖУРАМ”

Нэг. НИЙТЛЭГ ҮНДЭСЛЭЛ

- 1.1 Монголын хөрөнгийн биржийн үнэт цаасны индекс тооцох журам (цаашид Журам гэх)-аар Монголын хөрөнгийн бирж (цаашид МХБ гэх)-д бүртгэлтэй хувьцаат компаниудын үнэт цаасны индекс тооцох үйл ажиллагааг зохицуулна.
- 1.2 Энэхүү журамд орсон нэр томъёог дараах байдлаар ойлгоно. Үүнд:
  - 1.2.1 Индекс - тухайн индекс тооцох багцад орсон үнэт цааснуудын үнийн ерөнхий өөрчлөлтийг илэрхийлсэн үзүүлэлт;
  - 1.2.2 Зах зээлийн үнэлгээ - хувьцаат компанийн нийт гаргасан үнэт цаасны тоо ширхгийг тухайн өдрийн үнэт цаасны арилжааны хаалтын ханшаар үржүүлж гаргасан үзүүлэлт;
  - 1.2.3 Арилжааны өдрийн дундаж гүйлгээ - Тухайн үнэт цаасны хагас жил тутамд арилжигдсан гүйлгээний үнийн дүнг (багцын арилжааг оруулахгүй) тухайн хугацаанд арилжаа явагдсан өдрийн тоонд харьцуулж гаргасан үзүүлэлт;
  - 1.2.4 Тохируулах коэффициент буюу Adjustment factor (Adj) - Тухайн хувьцаат компанийн олон нийтэд чөлөөтэй арилжих хувьцааны тоо ширхгийг тухайн компанийн нийт гаргасан үнэт цаасанд нөлөөлүүлэх үзүүлэлт.
  - 1.2.5 Олон нийтэд чөлөөтэй арилжигдах хувь (Free-float) – Компанийн нийт гаргасан хувьцаанаас төрийн болон томоохон (нийт гаргасан хувьцааны 5 ба түүнээс дээш хувийг эзэмшигч) хувьцаа эзэмшигчдийн эзэмшилд байгаа хувьцааг хассан тоо ширхэг.
- 1.3 МХБ нь ТОП-20, үнэт цаасны бүртгэлийн I ба II ангиллын индексүүдийг тооцох ба индексийг арилжааны программыг ашиглан үнэт цаасны арилжаа явагдсан өдөр бүр тооцно.
- 1.4 Энэхүү журамд МХБ-ийн Төлөөлөн удирдах зөвлөлийн шийдвэрээр нэмэлт, өөрчлөлт оруулж болно.

Хоёр. ИНДЕКСИЙН БАГЦАД ОРОХ ХУВЬЦААТ КОМПАНИЙГ ШАЛГАРУУЛАХ АРГАЧЛАЛ

ТОП-20 индексийн багц бүрдүүлэх

- 2.1 ТОП-20 индекст энэхүү журмын 2.3 дугаар зүйлд заасан шалгуур хангасан, МХБ-д бүртгэлтэй 20 компани орно.
- 2.2 ТОП-20 индексийн багцыг өмнөх жилийн арилжааны мэдээн дээр үндэслэн жил бүрийн 1 дүгээр сарын эхний ажлын 10-н өдөрт багтаан шинэчлэн тогтооно.
- 2.3 ТОП-20 индексийн багцад орох компанийг дараах аргачлалаар бүрдүүлнэ. Үүнд:
  - 2.3.1 МХБ дээр бүртгэлтэй бүх компанийг зах зээлийн үнэлгээ, арилжааны өдрийн дундаж гүйлгээ гэсэн 2 үзүүлэлтээр байр эзлүүлнэ.
  - 2.3.2 Дээрх 2 үзүүлэлтийн хувьд тухайн компанийн эзэлсэн байраас аль ихийг нь сонгон дахин байр эзлүүлнэ. Энэхүү байр эзлүүлэлтээр хамгийн өндөр үзүүлэлттэй гарсан компаниудыг сонгон авна.
  - 2.3.3 Хэрэв 2 компанийн үзүүлэлт ижил байвал зах зээлийн үнэлгээ өндөртэй компанийг сонгоно.
  - 2.3.4 Индексийн багцад орох компанийн үнэт цаас нь МХБ-ийн үнэт цаасны

арилжааны хоёрдогч зах зээлд жилийн нийт арилжааны өдрийн 20 хувиас доошгүй өдөрт арилжигдсан байна.

2.3.5 Хэрэв тухайн компанийн төрийн эзэмшил болон нийт гаргасан хувьцааны 5 ба түүнээс дээш хувийг эзэмшигч хөрөнгө оруулагчийн эзэмшил дахь хувьцааны нийлбэр нь нийт гаргасан хувьцааны 95 ба түүнээс дээш хувьтай тэнцүү бол уг компанийг ТОП-20 индексийн багцад оруулахгүй.

2.3.6 МХБ-ийн Захирлуудын зөвлөл нь МХБ-д бүртгэлтэй хувьцаат компаниудын хууль, дүрэм, журам, гэрээгээр хүлээсэн үүргийн хэрэгжилтэнд үнэлэлт дүгнэлт өгсний үндсэн дээр индексийн багцад орох компанийн эрэмбэ дэх байр урагшлуулах, байр ухраах, индексийн багцаас хасах, индексийн багцад оруулах зэрэг шийдвэрийг хугацаа харгалзахгүй батлан хэрэгжүүлж индексийн багцад өөрчлөлт оруулна.

I болон II ангиллын индексийн багц бүрдүүлэх

2.4. I ангиллын индексийн сагсанд МХБ-ийн бүртгэлийн I ангилалд багтсан компаниудын үнэт цаас орно.

2.5. II ангиллын индексийн сагсанд МХБ-ийн бүртгэлийн II ангилалд багтсан компаниудын үнэт цаас орно.

Гурав. ИНДЕКС ТООЦОХ АРГАЧЛАЛ

3.1 МХБ-ийн ТОП-20 болон I, II дугаар ангиллын индекс тооцохдоо дор дурдсан дэс дарааллыг баримтлана. Үүнд:

3.1.1 Индексийн багцад орсон компанийн зах зээлийн үнэлгээний жинг хязгаарлагч коэффициент W_n -ийг дараах $f(W_n)$ функцийг ашиглан тооцно.

$$f(W_n) = \begin{cases} W_n = 1.0000 & \text{хэрэв } x \geq \frac{P_n * Q_{n,ff}}{\sum_{i=1}^n (P_n * Q_{n,ff})}; \\ \text{эсвэл} & \\ W_n = \frac{\left(\frac{x * \sum_{i=1}^s (P_s * Q_{s,ff})}{1 - (k - S) * x} \right)}{\left(\sum_{i=1}^n (P_n * Q_{n,ff}) \right)} & \text{хэрэв } x < \frac{P_n * Q_{n,ff}}{\sum_{i=1}^n (P_n * Q_{n,ff})} \end{cases}$$

- $Q_{n,ff}$ – n компанийн free-float хувьцааны тоо ширхэг,
- P_n – n компанийн тухайн өдрийн хани,
- P_s – Индексийн багцад орсон, free-float хувьцаанд суурилсан зах зээлийн үнэлгээ нь индексийн багцын 'x' хувьтай тэнцүү ба түүнээс бага байх s компанийн хани,
- $Q_{s,ff}$ – Индексийн багцад орсон, free-float хувьцаанд суурилсан зах зээлийн үнэлгээ нь индексийн багцын 'x' хувь ба түүнээс бага байх s компанийн free-float хувьцааны тоо ширхэг,
- K – Индексийн багцад орсон нийт компанийн тоо,
- S – Индексийн багцад орсон, free-float хувьцаанд суурилсан зах зээлийн үнэлгээ нь индексийн багцын 'x' хувь ба түүнээс бага байх компанийн тоо,

3.1.2 Журмын 3.1.1-д тусгагдсан $f(W_n)$ функцийн 'х' утга нь ТОП-20 индексийн хувьд 0.15, бүртгэлийн I ангиллын индексийн хувьд 0.35, бүртгэлийн II ангиллын индексийн хувьд 0.10 байна.

3.1.3 ТОП-20 Индексийг арилжааны туршид тооцоолох бөгөөд индексийн хаалтын ханшийг индексийн багцад орсон компаниудын хаалтын ханшаар тооцоолно.

3.1.4 Индексийн багцад орсон компани бүрийн тохируулагч коэффициент *Adjustment factor (Adj)*-ийг олно.

$$Adj_n = \frac{Q_{n,ff}}{IQ_n} * W_n$$

- Adj_n – n хувьцаат компанийн тохируулагч коэффициент,
- $Q_{n,ff}$ – n хувьцаат компанийн free-float хувьцааны тоо ширхэг,
- IQ_n – Issued quantity буюу n хувьцаат компанийн нийт гаргасан хувьцааны тоо ширхэг,
- W_n – n хувьцаат компанийн индекст үзүүлэх нөлөөг хязгаарлагч

3.1.5 Индексийг дараах суурь томъёо ашиглан тооцно.

$$INDEX_{today} = \frac{\sum_{i=1}^n (IQ_n * P_n * Adj)}{Divisor} * Base Value$$

- $INDEX_{today}$ – Тухайн өдрийн индекс
- IQ_n – Issued quantity буюу n хувьцаат компанийн нийт гаргасан хувьцааны тоо ширхэг
- P_n – Price буюу n хувьцаат компанийн хувьцааны тухайн өдрийн хани
- Adj – Adjustment factor буюу тохируулагч коэффициент.
- $Divisor$ – Хуваагч
- $Base Value$ – Суурь нэгж

3.1.6 Индекс тооцох суурь томъёоны *Base Value* буюу суурь нэгж нь 19558,19 гэсэн тогтмол утгатай байна.

3.1.7 Индекс тооцох суурь томъёоны *Divisor* буюу хуваагчийг энэ журмын 2.2, 2.3.6, 3.2 болон 3.3-д заасан индексийн багцад орох өөрчлөлт хийгдэх бүрт дараах томъёоны дагуу шинэчлэн тогтооно.

$$Divisor_{new} = \sum_{i=1}^{new} (IQ_{new} * P_{new} * Adj_{new}) * \frac{Divisor_{old}}{\sum_{i=1}^{old} (IQ_{old} * P_{old} * Adj_{old})}$$

- $Divisor_{new}$ – Индексийн шинэ багцын хуваагч,
- $IQ_{new}, P_{new}, Adj_{new}$ – Индексийн шинэ багцад орсон компаниудын Нийт гаргасан хувьцааны тоо, Хувьцааны тухайн өдрийн хани, Тухайн хувьцааны тохируулагч коэффициент,
- $Divisor_{old}$ – Индексийн хуучин багцын хуваагч,
- $IQ_{old}, P_{old}, Adj_{old}$ – Индексийн өмнөх багцад орсон компаниудын Нийт гаргасан хувьцааны тоо, Хувьцааны хамгийн сүүлийн өдрийн хани, Тухайн багцад орсон байсан хувьцааны тохируулагч коэффициент.

3.2. МХБ-ийн Арилжааны алба нь индексийн багцад орсон компанийн тохируулагч коэффициент (*Adj*)-ийг бүх индексийн хувьд улирал бүрийн эхний 10 (арав) хоногт багтаан дахин тооцож, 3.1.1-д тусгагдсан $f(W_n)$ функцийн 'х' утга нь ТОП-20 индексийн хувьд 0.20, бүртгэлийн I ангиллын индексийн хувьд 0.45, бүртгэлийн II ангиллын

индексийн хувьд 0.15 байхаар тооцоход W_n үзүүлэлт 1.0000-ээс өөр утга авахаар байвал журмын 3.1.4-д заасан тохируулагч коэффициентийг дахин тооцно. Шаардлагатай тохиолдолд журмын 3.1.7-д заасан хуваагчийг дахин тооцож болно.

- 3.3. Бүртгэлтэй хувьцаат компаниудын үнэт цаасны тоо ширхэгт өөрчлөлт орох тохиолдолд Санхүүгийн зохицуулах хорооны тогтоолыг үндэслэн МХБ-ийн үнэт цаасны бүртгэлд өөрчлөлт оруулах тухай шийдвэр гарсан тухай бүр, мөн МХБ-ийн Захирлуудын зөвлөлөөс журмын 2.3.6-д тусгагдсан шийдвэр гарсан тохиолдолд журмын 3.1.1, 3.1.2, болон 3.1.7 дах заалтад тусгагдсан утгуудыг дахин тооцож 3.1.5-д тусгагдсан индексийн суурь томьёонд ашиглана.

Дөрөв. БУСАД

- 4.1 Индексийн мэдээг үнэт цаасны арилжааны өдөр бүр олон нийтэд хэвлэл мэдээллийн хэрэгслээр мэдээлнэ.
- 4.2 Индексийг мэдээлэхдээ тухайн өдрийн индексийн үзүүлэлтийг өмнөх өдрийн үзүүлэлттэй харьцуулна. Хэрэв өссөн тохиолдолд нэмэх (+) тэмдэг, буурсан тохиолдолд хасах (-) тэмдгийг тус тус нэгжийн өмнө тэмдэглэн үзүүлнэ.
- 4.3 Индексийн өгөгдөлд өөрчлөлт оруулах, сагсыг шинэчлэх ажлыг МХБ-ийн Арилжааны алба нь Мэдээлэл технологийн албатай хамтран цаг алдалгүй гүйцэтгэнэ.

*****